
ÄRIÕIGUSE KOMISJON

Justiitsministeerium
Edastatud: info@just.ee

Meie 18.12.2019

Eesti Advokatuuri äriõiguse komisjoni seisukohad

ühinguõiguse revisjoni raames esitatud seaduseelnõude osas

Eesti Advokatuuri äriõiguse komisjon (edaspidi „**Komisjon**“) esitab käesolevaga oma lisaseisukohad ühinguõiguse revisjoni raames esitatud seaduseelnõus toodud ettepanekute osas. Käsitleme üksnes teemasid, mille osas Komisjonil on kas täiendavaid mõtteid või eriarvamusi võrreldes revisjoni töörühma poolt esitatuga.

1. Imperatiivsed normid

Komisjoni hinnangul, on kehtivas äriseadustikus probleemne imperatiivsete ja deklaratiivsete normide eristamine. Hetkel on seaduse sõnastus vastuoluline ja puudub selge ning süsteemne meetod sätete imperatiivse ja deklaratiivse olemuse tuvastamiseks. Näiteks kasutatakse paljude sätete juures selle deklaratiivse olemuse rõhutamiseks sõnastust „...põhikirjas võib ette näha /../“ või „../“ kui põhikirjaga ei ole ette nähtud teisti“. Selline sõnastus viitab eksitavalt, et sätted, mille juures eelmainitud laused puuduvad, oleks justkui oma olemuselt automaatselt imperatiivsed ja seega oleks seaduses nimetatust erinevad kokkulepped keelatud.

Eelmainitud probleem ei ole ka seaduse eelnõu tasandil lahendust leidnud. Eelnõus pakutavad sõnastused suurendavad segadust ja muudavad probleemi komplitseeritumaks. Näiteks on eelnõu § 202¹ lg-s 3 sõnastus: “Käesolevas paragrahvis sätestatust ei ole põhikirjaga lubatud kõrvale kalduda.” See viitab sõnaselgelt normi imperatiivsusele. Seega tuuakse eelnõuga seadusesse sisse täiendavalt imperatiivsetele normidele viitavad lausekonstruktsioonid. Järelikult sisaldaks seadus vastavalt eelnõule nii imperatiivsetele kui ka deklaratiivsetele sätetele sõnaselgelt viitavaid lauseid, tekitades seejuures küsitavusi ülejäänud sätete olemuse osas, mis eelmainitud lauseid ei sisalda.

Eelnevat arvesse võttes näeb Komisjon tungivat vajadust töötada välja üheselt mõistetav, süsteemne ja kogu seadustikku hõlmav viis sätete imperatiivsuse määratlemiseks. Selleks teeb Komisjon ettepaneku, et äriseadustik lähtuks üldreeglit, mille kohaselt on põhikirja või kokkuleppega võimalik alati seaduses sätestatust kõrvale kalduda. Üksnes imperatiivsete sätete juures peab olema eraldi välja toodud, et põhikirjaga ei ole võimalik konkreetses sättes reguleeritust kõrvale kalduda. Soovitav oleks kaotada ära „...põhikirjas võib ette näha /../“ või „../“ kui põhikirjaga ei ole ette nähtud teisti“ lauseliited.

ÄRIÕIGUSE KOMISJON

Lisaks selle tuleks näha ette üleminekusätteid imperatiivsete normide osas juhul kui osanikud on juba eelnevalt kokku leppinud erineva regulatsiooni või siis näha ette, et nende kokkulepete osas uued imperatiivsed sätted ei kehti.

2. Osanike otsuse vaidlustamine

Äriseadustiku eelnõu § 178 lg 1¹ lisamisega luuakse täiendav õiguslik alus osanike otsuste kehtetuks tunnistamiseks. Sätte kohaselt saab otsuse tühistamist nõuda, kui juhatus keeldub põhjendamatult andmast osanikule otsuse tegemiseks vajalikku teavet, või kui osanikule antud teave on ebaõige või mittetäielik.

Komisjon ei poolda ÄS § 178 lg 1¹ seadusesse lisamist. Vajadus sellise eraldi aluse loomiseks puudub, kui võrd nimetatud olukord on juba seaduse tasandil TsÜS §-ga 92 reguleeritud. Osanikule vajaliku teabe andmata jätmisel ja ebaõige või mittetäieliku info jagamisel tekitatakse osanikule ebaõige ettekujutus tegelikest asjaoludest, milline info on aluseks osanikule tema osalemis-, hääletamis- või muude osanikuõiguste realiseerimiseks. Tekkinud eksimus on aga kvalifitseeritav olulise eksimusena ja seega TsÜS § 92 lg-le 3 tuginevalt on eksimuses olnud osanikul võimalik nõuda vastava osanike otsuse tühistamist. TsÜS-i alusel otsuse vaidlustamisega on seega juba tagatud ka eelnõuga soovitatav eesmärk lubada vaidlustada üksnes sellist otsust, mis tehti relevantse ja olulise info puudumise tõttu (ehk oluline eksimus).

Juhul kui Justiitsministeerium peab aga sellise sätte lisamist vajalikuks, siis tuleks tagada, et otsuse tühistamise nõudeõigus võiks olla vaid sellel isikul, kelle hääl oleks vastava otsuse tegemist ka reaalselt mõjutanud. Pigem võiks jaatada võimalust nõuda olulise eksimuse korral hääle tühistamist ning see iseenesest loob olukorra, kus hääle ära langemisel võib olla ka kogu otsus kehtetu.

Komisjoni ettepanek jätta seadustikust välja eelnõu § 178 lg 11 lähtub eesmärgist vältida seadusandlikku ülereguleerimist vastavad normid on juba seaduses olemas ja äriseadustiku mahukamaks/komplitseeritumaks muutmist.

3. Esindusõigus

Komisjon nõustub ÄS § 181 lg-sse 1 toodud muudatusega seoses ühingu osanikele passiivse esindusõiguse andmisega, kuid näeb vajadust nimetatud õiguse täpsustamiseks. Mitte igal osanikul ei peaks olema passiivse esindamise õigust, vaid seadusesse tuleks lisada äriühingus minimaalne osalusprotsendi nõue, millest alates osanik passiivse esindusõiguse omandab.

Komisjon teeb ettepaneku, et nn passiivne esindusõigus tekkiks enamusosanikul või siis siduda see vähemalt 10%-st osaluse nõudega. Avalikkusele on äriregistrist kättesaadav ja kontrollitav informatsioon selliste ühingu osanike kohta, kes omavad vähemalt 10%-list osalust ning dokumentide kättetoimetamine alla teatavat osalusprotsenti omavale osanikule võib kahjustada ühingu ja teiste osanike huve. Alla

ÄRIÕIGUSE KOMISJON

10%-list osalusprotsenti omandava osanike andmete kindlaks tegemine muutub avalikkusele keerulisemaks ja nimetatud osanikud ei pruugi ka ise olla ühingu tegevusega kuigivõrd aktiivselt seotud ega oska enda passiivse esindusõiguse kohustuse tekkimisega arvestada. Lisaks muudaks nimetatud nõue ühingu siseselt arusaadavamaks, kellel passiivne esindusõigus tekkida võib, hoides vastavat õigust omavate isikute ringi piisavalt väikese ja hoomatavana. Komisjon juhib tähelepanu, et 10%-lise osaluse nõue on üksnes minimaalne, sest alates 10%-lisest osalusest on osanikul võimalus oma osaniku õiguse ka realselt realiseerida, eelkõige kutsuda kokku osanike koosolek. Komisjoni hinnangul ei tohiks sellest määrast allapoole laskuda, kuid välistatud ei ole võimalus ka suurema osalusprotsendi nõude kehtestamiseks.

4. Väljaastumisõigused

Väljaastumise regulatsiooni tuleb Komisjoni hinnangul kindlasti täpsustada. Väljaastumiseks peavad esinema rangelt sätestatud tingimused. Ilma väga olulise ja selgelt reguleeritud põhjusega väljaastumise lubamist ei pea me põhjendatuks ja eriti arvestades, et töörühm on välja pakkunud ka regulatsioon dividendinõude osas (§ 157), mis tagab osanikule oodatud tootluse investeringult. Väljaastumine võiks olla seotud näiteks dividendimaksimise kohustuse korduvalt täitmata jätmisega ja valeandmete esitamisega vms. Komisjon näeb problemaatilisena hüvituse maksmise kohustuse kehtestamist väljaastumisel nii osaühingu enda poolt kui ka osanike poolt (osanikul on võimalus realiseerida oma nõuded kas kohustusliku dividendi nõudena või kahju hüvitamise nõudena).

5. Dividendid

Pooldame ÄS § 157 lg 6 pakutud kahe alternatiivi kombinatsiooni. Pakume järgnevat sõnastust: „*Osanikud, kelle osadega on esindatud vähemalt 1/10 osakapitalist võivad nõuda kasumi jaotamise otsuse tegemist, kui korralisel osanike koosolekul ei otsustatud dividendide maksmist ulatuses, mille väljamaksmine osanikele ei ole keelatud seaduse või põhikirjaga ja mille välja maksmata jätmine ei ole äriõigusest põhjendatud tagamaks osaühingu tegevuse jätkuvus. Eelmises lauses nimetatud alusel ei saa nõuda kasumi jaotamise otsuse tegemist, kui osanikele on otsustatud viimase majandusaasta aruande alusel maksta dividendi ulatuses, mis on vähemalt pool viimase majandusaasta kasumist, mis oleks võimalik osanikele netosummana välja maksta ning see moodustab 1/10 või enam osaühingu osakapitalist otsuse tegemise hetkel ning dividendi väljamaksmine ei ole vastuolus osanike otsusega kehtestatud osaühingu jätkusuutlikust tagava strateegiaga.*“

Täiendada dividendide väljamaksmise sätteid (§ 157 ja § 276) selliselt, et lubatud oleks ka dividendide väljamaksmine mittevõrdeliselt osaluse suurusega kui see on ette nähtud põhikirjas või osanike ühehääelse otsusega.

ÄRIÕIGUSE KOMISJON

Samuti teeme ettepaneku luua ka osaühingutele võimalus maksta sarnaselt aktsiaseltsidele eeldividende. Antud küsimuses ühingu vormist lähtuv piirang ei tundu eesmärgipärane.

6. Kontsernivastutus

Komisjoni hinnangul vajavad § 6¹ pakutud kontsernivastutuse sätted täpsustamist kuna need ei lahenda hetkel praktikas esinevaid probleeme. Täiendamist vajaks, kes peab saama kohase vastusoorituse, kas asjaomane tütaretevõtja või kontsern. Praegusest sõnastusest see otseselt ei tulene. Komisjon soovitab muuta § 6¹ lg 2 järgmiselt.

„(2) Kui tütaretevõtja juhtorgani liige tegutseb vastuolus tütaretevõtja huvidega, ei loeta teda kohustusi rikkunuks, kui tehing on tehtud äratuntavalt kontserni kui terviku huvides, kohase vastusoorituse eest tütaretevõtjale ning tehingu tegemise ajal on tütaretevõtja maksejõuline ega muutu tehingu tulemusena maksejõuetuks.“

7. Laenukeeld

Laenukeelu osas ei ole hetkel planeeritud muudatusi. Siiski näeb Komisjon oluliseks antud sätteid (§ 159 ja § 281) täpsustada ja leevenda. Äriseadustiku § 159 sätestatud laenukeelu leevendamine ja § 281 muutmine kiirendavad ja lihtsustavad käivet, võimaldades sel toimida tänapäevases rahvusvahelises praktikas välja kujunenud tavadid arvestades, ilma ühingute kapitali säilimist ohtu seadmata.

Praegu koosneb äriseadustikus sätestatud laenukeelu regulatsioon sisuliselt kahest elemendist: nn finantsabi regulatsioonist ja laenukeelu regulatsioonist stricto sensu.

Finantsabi regulatsioon reguleerib ühingu vara kasutamist osaluse omandamiseks selles ühingu endas. Euroopa Liidu õigus näeb selle regulatsiooni ette vaid aktsiaseltsidele (vt direktiivi 2017/1132 artiklit 64), mitte osaühingutele. Näiteks Saksa õiguses on see regulatsioon samuti olemas vaid aktsiaseltside jaoks. Sama on olukord Luksemburgi õigusega. Mitmed liikmesriigid, kus varem kehtis finantsabi regulatsioon nii aktsiaseltside kui ka osaühingute jaoks, on viimase tosina aasta jooksul tunnistanud kehtetuks osaühingute finantsabi regulatsiooni, jättes alles vaid aktsiaseltside finantsabi regulatsiooni. Seda on teinud näiteks Holland (aastal 2012) ja Suurbritannia (aastal 2008). Šveitsi õiguses finantsabi regulatsioon üleüldse puudub (valitsevaks seisukohaks on seal, et nii aktsionäride/osanike kui ka võlausaldajate huvid on piisavalt tagatud üldiste kapitali säilitamise nõuetega). Eestis on vastavad nõuded sätestatud äriseadustiku §-des 157 ja 276.

Finantsabi osas ei ole mõistlikku põhjust minemaks kaugemale Euroopa Liidu nõuetest. Lisaks muudab nimetatud nõuetest kaugemaleminek keerulisemaks piiriülesed

ÄRIÕIGUSE KOMISJON

finantseerimistehingud, kuna teistest (liikmes)riikidest (eriti finantskeskustest, nt Suurbritanniast, Saksamaalt või Luksemburgist) pärit tehingupartnerite jaoks on Eesti finantsabi regulatsioon ootamatu (praktikas tingib see kas tehingu olulise viibimise kuni välismaiste tehingupartnerite Eesti õigusnõustajad selgitavad neile Eesti finantsabi regulatsiooni või takistab tehingu tegemist).

Sellest tulenevalt teeme ettepaneku sõnastada äriseadustiku § 281 ümber lähtuvalt direktiivi 2017/1132 artiklist 65. Kuigi osaühingute jaoks Euroopa Liidu õigus finantsabi regulatsiooni ette ei näe, võiks laenukeelu sõnaselgelt säilitada tingimusel, et see rikub väljamaksete tegemise keeldu või seab ohtu netovara säilimise.

§ 281 väljapakutud sõnastus lähtub direktiivis väljapakutud võimalustest. Osaühingu puhul laenukeelu täielikku tühistamist komisjon ei poolda ning teeb allpool oma ettepanekud regulatsiooni muutmiseks selliselt, et säiliks selgesõnaline ühingu juhatuse kohustus hinnata laenu või tagatise andmise mõju ühingu maksevõimele.

Viimast otsust toetab ka osaühingu kui sellise olemus: osaühingu näol on üldjuhul tegu väiksema arvu omanikega (osanikega) ühinguga, mille puhul saavad osanikud soovi korral taolise regulatsiooni ette näha põhikirjas, nt tehinguna, mille sooritamiseks on vajalik osanike nõusolek (taaskord peab arvestama, et finantsabi ei puuduta otseselt võlausaldajate huve: need on tagatud netovara nõudega, mis on sätestatud §-s 176, ja väljamaksete tegemise keeluga, mis on sätestatud §-s 157 ning mida tagab täiendavalt TsÜS-i § 87). Nagu eespool mainitud, on sarnased tendentsid selgelt nähtavad ka finantseerimistehingute mõttes nõ Euroopa Liidu juhtivates jurisdiktsioonides.

Laenukeel *stricto sensu* on mõeldud täiendava kapitalikaitse sätena, st tagama seda, et ühingut kontrollivad isikud ühingu kapitali moodustavaid varasid ühingust nõ „välja ei tõsta“.

Seda tagavad tegelikult aga juba äriseadustiku §-d 157 ja 276 koosmõjus TsÜS §-ga 87. Näiteks Šveitsis on valitsevaks seiskohaks, et sellest ka piisab. Üheski eelnevalt mainitud riigi õiguses ei ole laenukeelu regulatsiooni *stricto sensu* olemas (välja arvatud Saksa õiguses aktsiaseltside suhtes eksisteerivad piirangud juhatuse või nõukogu liikmetele antavatele laenudele).

Ei ole mõistlikku põhjendust, miks Eestis peaks olukord – ja seega ka regulatsioon – olema teistsugune. Küll on äriseadustiku §-d 159 ja 281 tekitanud praktikas suure hulga probleeme ühingute finantseerimistehingute sooritamisel. Seejuures tekivad probleemid nii nõ igapäevaste finantseerimistehingute puhul (nt kontsernikonto lepingute puhul) kui ka suuremate finantseerimistehingute sooritamisel (nt pangalaenude, sh sündikaatlaenude, võtmisel).

Näiteks kontsernikonto puhul on probleem tingitud sellest, et emaühingule võib tütarühing anda laenu vaid juhul, kui sellega ei kahjustata tütarühingu majanduslikku

ÄRIÕIGUSE KOMISJON

seisundit ega võlausaldajate huve, kusjuures vastasel juhul on tehing tühine. Samas ei ole aga ei tütarühingu majanduslik seisund ega ka võlausaldajate huvid ajas staatilised; need muutuvad. Seega tekivad olukorrad, kus kontsernikonto lepingu sõlmimisel see tühine ei ole, kuid mingist hetkest alates võib tühiseks osutada tütarühingu kontol (mis on seotud kontsernikontoga) oleva raha kasutamise tehing emaühingu poolt. Taoline olukord tekitab praktikas probleeme.

Finantseerimistehingute sooritamisel on rahvusvaheliseks praktikaks see, et laenuandjad finantseerivad kogu kontserni selle emaühingu kaudu, st laen antakse emaühingule, mis seejärel juba otsustab, kuidas, milleks ja millisele kontserni ühingule asjaomane raha edasi anda.

Kuna majanduslikus mõttes finantseeritakse kogu kontserni, nõuavad finantseerijad tagatise kontserni kõigilt ühingutelt.

Komisjoni poolt väljapakutud lähenemine lihtsustab olukorda nii laenusaaajale (võimaldades paindlikkuse, st laenusaaaja ei pea hakkama ette ära määrama, millisele kontserni ühingule peab konkreetse osa laenust andma) kui ka laenuandjale (laenuandja võib vaadelda laenusaaaja kontserni ühtse majandusüksusena).

Äriseadustiku praeguse sõnastuse kohaselt võib taoline tehing – sõltuvalt konkreetsest olukorrast – olla kas tühine või vastuolus laenukeeluga. Tihtipeale piisab juba vastuolust seadusega selleks, et tehing jääks tegemata, kuna finantseerijad enamasti ei soovi sooritada tehinguid, mis on seadusega vastuolus.

Juhul, kui seadusega vastuolus olev tehing, mis ei ole tühine, sooritakse, tõusetub küsimus, keda on §-de 159 ja 281 neljandas lõikes sõnadega „isik, kelle laenu“ mõeldud: laenusaaajat või laenuandjat (semantiliselt võib see fraas tähendada mõlemaid ja ka muude tõlgendusviiside kasutamisel võib leida poolt- ja vastuargumente nii laenusaaaja kui ka laenuandja kasuks).

Kuigi laenukeelu regulatsioon hõlmab ka keeldu anda laenu ja anda tagatise ühingu juhtorganite liikmetele, ei ole taoliste tehingute eraldi reguleerimiseks eraldi vajadust. Juhul, kui juhtorgani liikmed on ühtlasi ka osanikeks/aktsionärideks, kohaldub vastavalt kas äriseadustiku § 157 või § 276. Juhul, kui nad ei ole osanikeks/aktsionärideks, siis peab nendega sooritatavad tehingud heaks kiitma ühingu kõrgemalseisev organ (vastavalt kas nõukogu või osanike koosolek).

Äriseadustiku §- is 159 võiks sõnastada järgmiselt:

„(1) Osatühing ei või

1) anda laenu oma osanikule, kelle osa esindab rohkem kui 5 protsenti osakapitalist;

ÄRIÕIGUSE KOMISJON

- 2) tagada oma osaniku, kelle osa esindab rohkem kui 5 protsenti osakapitalist, võetavat laenu;
- 3) anda laenu oma emaettevõtja osanikule, aktsionärile või liikmele, kelle osa või aktsiatega on esindatud rohkem kui 5 protsenti emaettevõtja osa- või aktsiakapitalist;
- 4) tagada oma emaettevõtja osaniku, aktsionäri või liikme, kelle osa või aktsiatega on esindatud rohkem kui 5 protsenti emaettevõtja osa- või aktsiakapitalist, võetavat laenu;
- 5) anda laenu või teha ettemakseid isikule osaihingu osa omandamiseks;
- 6) tagada laenu, mille arvel isik omandab osaihingu osa.

(2) Lõikes 1 sätestatud keelud ei kohaldu, kui on täidetud kõik järgmised tingimused:

- 1) osaihing ei ole laenu andmise ajal maksejõuetu;
- 2) osaihing ei muutu laenu andmise tulemusena maksejõuetuks;
- 3) laen ei kujuta endast väljamakset osaihingu omakapitalist, mille tegemine on § 157 kohaselt keelatud;
- 4) laenu andmise tulemusena ei lange osaihingu omakapital alla §-s 176 sätestatud suuruse.

(3) Lõike 1 punktides 1, 3 või 5 nimetatud keeldu rikkuv tehing on tühine.

(4) Lõike 1 punktides 2, 4 või 6 nimetatud keeldu rikkumine ei tingi asjaomase tehingu tühisust, kuid lõike 1 asjaomases punktis nimetatud isik peab hüvitama tagamisega osaihingule tekitatud kahju.

(5) Lõikeid 1-4 kohaldatakse vastavalt ka laenu või tagatise andmisega majanduslikult samaväärsetele tehingutele.“;

Äriseadustiku §- is 281 võiks sõnastada järgmiselt:

„(1) Aktsiaselts ei või

- 1) anda laenu oma aktsionärile, kelle aktsiatega on esindatud rohkem kui 1 protsent aktsiakapitalist;

ÄRIÕIGUSE KOMISJON

- 2) tagada oma aktsionäri, kelle aktsiatega on esindatud rohkem kui 1 protsent aktsiakapitalist, võetavat laenu;
 - 3) anda laenu oma emaettevõtja osanikule, aktsionärile või liikmele, kelle osa või aktsiatega on esindatud rohkem kui 1 protsent emaettevõtja osa- või aktsiakapitalist;
 - 4) tagada oma emaettevõtja osaniku, aktsionäri või liikme, kelle osa või aktsiatega on esindatud rohkem kui 1 protsent emaettevõtja osa- või aktsiakapitalist, võetavat laenu;
 - 5) anda laenu või teha ettemakseid isikule aktsiaseltsi aktsiate omandamiseks;
 - 6) tagada laenu, mille arvel isik omandab aktsiaseltsi aktsiaid.
- (2) Lõikes 1 sätestatud keelud ei kohaldu, kui on täidetud kõik järgmised tingimused:
- 1) aktsiaselts ei ole laenu andmise ajal maksejõuetu;
 - 2) aktsiaselts ei muutu laenu andmise tulemusena maksejõuetuks;
 - 3) laen ei kujuta endast väljamakset aktsiaseltsi omakapitalist, mille tegemine on § 276 kohaselt keelatud;
 - 4) laenu andmise tulemusena ei lange aktsiaseltsi omakapital alla §-s 301 sätestatud suuruse;
 - 5) lõike 1 punktis 5 või 6 sätestatud olukorra puhul on täidetud lõigetes 3-8 sätestatud tingimused.
- (3) Aktsiaselts võib anda laenu või tagatise või teha ettemakseid selle aktsiaseltsi aktsiate omandamiseks kolmanda isiku poolt juhul, kui
- 1) asjaomase laenu või tagatise andmise või ettemaksu tegemise on heaks kiitnud aktsiaseltsi juhatus;
 - 2) asjaomane laen või tagatis antakse või ettemaks tehakse õiglastel turutingimustel (eriti aktsiaseltsi poolt saadava intressi ja aktsiaseltsile viimase poolt antava laenu või tehtava ettemakse tagastamise tagamiseks antava tagatise osas);
 - 3) aktsiaselts on iga laenusaaaja, ettemaksusaaaja ja tagatisesaaaja krediitvõimelisust kohaselt uurinud;

ÄRIÕIGUSE KOMISJON

- 4) juhatus on üldkoosolekule esitanud lõikes 7 nimetatud kirjaliku aruande;
 - 5) asjaomase laenu või tagatise andmise või ettemaksu tegemise on heaks kiitnud aktsiaseltsi üldkoosolek;
 - 6) juhatus on esitanud äriregistrile lõikes 7 nimetatud kirjaliku aruande;
 - 7) aktsiaseltsi netovara ei lange ka kõigi käesolevas paragrahvis nimetatud laenude või tagatiste andmise või ettemaksude tegemise tulemusena alla aktsiakapitali ja selliste reservide, mida kas seaduse või põhikirja kohaselt ei saa aktsionäridele jaotada, summat. Nimetatud arvutuse tegemisel võetakse muuhulgas arvesse ka kõiki netovara vähenemisi, mis on tingitud aktsiaseltsipoolsest oma aktsiate omandamisest.
- (4) Lõike 1 punktis 5 nimetatud laenu või lõike 1 punktis 6 nimetatud tagatise andmise või lõike 1 punktis 5 nimetatud ettemaksu tegemise korral peab aktsiaselts moodustama nimetatud laenu või tagatise või ettemaksuga sama suure reservi, mida kajastatakse aktsiaseltsi bilansi passivas ja millest ei saa teha väljamakseid.
- (5) Kui kolmas isik omandab lõike 1 punktis 5 nimetatud laenu või lõike 1 punktis 6 nimetatud tagatise või lõike 1 punktis 5 nimetatud ettemaksu vahendusel aktsiaseltsi aktsiaid, mille aktsiaselts on ise varem omandanud, või märgib aktsiaseltsi aktsiaid, peab ta seda tegema õiglastel turutingimustel.
- (6) Lõike 3 punktis 5 nimetatud otsuse teeb üldkoosolek kahekolmandikule häälteenamusega, kui sellel on esindatud alla poole kõigi aktsiatega esindatud kõigist häältest; kui sellel on esindatud vähemalt pool kõigi aktsiatega esindatud kõigist häältest, teeb üldkoosolek nimetatud otsuse lihthäälteenamusega.
- (7) Lõike 3 punktides 4 ja 6 mainitud aruandes toob juhatus ära järgmised andmed:
- 1) lõike 1 punktis 5 nimetatud laenu või lõike 1 punktis 6 nimetatud tagatise andmise või lõike 1 punktis 5 nimetatud ettemaksu tegemise põhjused;
 - 2) aktsiaseltsi huvi käesoleva lõike punktis 1 nimetatud tehingu sooritamise vastu;
 - 3) käesoleva lõike punktis 1 nimetatud tehingu tingimused;
 - 4) käesoleva lõike punktis 1 nimetatud tehinguga seotud riskid aktsiaseltsi likviidsusele ja maksejõulisusele;
 - 5) hind, millega lõikes 1 nimetatud kolmas isik omandab aktsiaseltsi aktsiaid.
- (8) Käesoleva paragrahvi lõiked 3-7 ei kohaldu järgmistel juhtudel:

ÄRIÕIGUSE KOMISJON

- 1) *aktsiaseltsiks on krediidi- või muu finantseerimisasutus ja nimetatud asutus sooritab asjaomase lõike 1 punktis 5 nimetatud laenuandmise või lõike 1 punktis 6 nimetatud tagatiseandmise või lõike 1 punktis 5 nimetatud ettemaksu tegemise tehingu oma tavapärase äritegevuse raames;*
- 2) *lõike 1 punktis 5 nimetatud laenuandmise või lõike 1 punktis 6 nimetatud tagatiseandmise või lõike 1 punktis 5 nimetatud ettemaksu tegemise tehing sooritatakse aktsiaseltsi aktsiate omandamiseks selle aktsiaseltsi või sellega seotud aktsiaseltsi töötajate poolt või nende jaoks;*
- 3) *aktsiaseltsiks on aktsiaseltsina asutatud investeerimisfond.*
- (8) *Lõike 7 punktides 1 ja 2 nimetatud juhtudel kohaldub siiski lõike 3 punkt 7.*
- (9) *Lõike 1 punktides 1, 3 või 5 nimetatud keeldu rikkuv tehing on tühine.*
- (10) *Lõike 1 punktides 2, 4 või 6 nimetatud keelu rikkumine ei tingi asjaomase tehingu tühisust, kuid lõike 1 asjaomases punktis nimetatud isik peab hüvitama tagamisega osaühingule tekitatud kahju.*
- (11) *Lõikeid 1-10 kohaldatakse vastavalt ka laenu või tagatise andmisega majanduslikult samaväärsetele tehingutele.“*

8. Miinimumkapital

Komisjon ei toeta ettepanekut vähendada osaühingu miinimumkapitali 1 sendini. Komisjon on oma arvamus selle osas väljendanud juba oma 19.11.2019 seisukohtades. Komisjoni seisukoht on, et kapitaliühing peab jääma kapitaliühinguks ja osaniku äriiline vastutus peab jääma piiratuks osaniku sissemaksu või temale kuuluva osa nimiväärtusega. Kohtumisel revisjonikomisjoni liikmetega on ilmnunud seisukoht, et osanikel lasub ühingu piisava kapitaliseerimise kohustus, mistõttu ei oma osaühingu osakapitali suurus sisulist tähendust. Komisjon sellise käsitlusega ei nõustu ning peab vajalikuks rõhutada kapitaliühingu osanike vastutuse piiratust ühingu tegevuse finantseerimisel.

Praktikas finantseeritakse ühingu alustamisel selle tegevust enamasti kahest allikast: a) osanike poolt omakapitali tehtud sissemaksed b) osanike poolt antud laenud. Küsimus osanike vastutusest nende poolt tehtud panustega saab tõusetuda üksnes ühingu maksejõuetuse korral. Osanike laenude allutamise ja pankrotimenetluses (PankrS § 153 lg 1 p 4 muudatus) saavutatakse juba olukord, kus osanikud vastustavad lisaks oma sissemaksutega ühingu omakapitali ka ühingu tegevuse finantseerimiseks antud laenudega. See tähendab, et osanikud peavad ka ühingule laene andes hindama ühingu tegevuse piisavat kapitaliseeritust ja enda finantseeringu kaotamise riski ning tegema

ÄRIÕIGUSE KOMISJON

otsuse äritegevuse alustamise, jätkamise või lõpetamise osas. Osanike poolt kogu investeeritud raha kaotamise risk on piisav võlausaldajate kaitse, sellest kaugemale minek lammutaks kapitaliühingu kontseptsiooni ning tähendaks ühtlasi, et iga kapitaliühingu puhul võiks tõusetuda küsimus osanike vastutuse osas seoses tegevuse ebapiisava finantseerimisega.

Äritegevusega kaasneb alati risk ning hoolas võlausaldaja arvestab riskidega ning maandab neid. Täiendava garantii andmine osanike vastutuse näol oleks komisjoni hinnangul ebaproportsionaalne ning pärsiks oluliselt ettevõtlust.

9. Ühinemine, jagunemine ja ümberkujundamine

Teeme ettepaneku, et ühinemisel, jagunemisel ja ümberkujundamisel tuleks luua võimalus loobuda ühekuulisest ooteajast ühinemis- või jagunemislepingu heakskiitmise või ümberkujundamisotsuse vastuvõtmise ja äriregistrile avalduse esitamise vahel (ÄS § 400 lg 1, § 443 lg 1 ja § 485 lg 1). Ooteaeg on kehtestatud osanike ja aktsionäride kaitseks, kuid kui kõik ühinevate, jaguneva või ümberkujundatava ühingu osanikud või aktsionärid sellega nõustuvad, peaks olema lubatav sellest loobumine. Sellise loobumise saaks otsustada ühinemis- või jagunemislepingu heakskiitmise või ümberkujundamisotsuse vastuvõtmise raames analoogselt aruande koostamata jätmise või audiitorkontrolli läbiviimata jätmisega.

Lugupidamisega,

Karin Madisson

/allkirjastatud digitaalselt/

Advokaadibüroo Sorainen AS

vandeadvokaat ja Komisjoni esinaine

Sven Papp

/allkirjastatud digitaalselt/

Ellex Raidla Advokaadibüroo OÜ

vandeadvokaat ja Komisjoni liige

Piret Jesse

/allkirjastatud digitaalselt/

Advokaadibüroo Sorainen AS

vandeadvokaat ja Komisjoni liige

Kaarel Tammar

/allkirjastatud digitaalselt/

Advokaadibüroo LINKLaw OÜ

vandeadvokaat ja Komisjoni liige